Hukuk Bölümü 2012/27 E. , 2012/140 K.

- **DEVLET ORMANINDA MEYDANA GELEN YANGININ DAVALI BELEDİYENİN ÇÖP DEPOLAMA ALANINDAN KAYNAKLANDIĞI NEDENİYLE AÇILAN MADDİ TAZMINAT DAVASININ İDARİ YARGI YERİNDE ÇÖZÜMLENMESİ GEREKTİĞİ**
  - UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAKKINDA KANUN (2247) Madde 14

"İçtihat Metni"

Davacı : Kastamonu Orman İşletme Müdürlüğü

Vekili : Av. B.B.G.

Davalı : Kastamonu Belediye Başkanlığı

Vekili : Av.G.A.

O L A Y : Davacı vekili dilekçesinde; 07.08.2006 günü Hacıorta Mevkii 78 numaralı bölmede saat 14.00 sıralarında orman yangını oluştuğunu, 22.4 Ha yandığını, olay yerinde tutulan 09.08.2006 tarihli suç tutanağında, 78 numaralı bölme bitişiğinde Kastamonu Belediyesine ait çöplüğün bulunduğunu ve Kastamonu Belediyesince çöplerin alanını düzeltmek için yapılan müdahale sonucu, tepeden aşağı doğru yanan çöplerin çöplerle birlikte yuvarlanması sonucu 78 numaralı bölme içine girerek yangına sebebiyet vermiş olduğunu, söz konusu suç tutanağı ile Kastamonu Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulduğunu; Kastamonu Orman İşletme Müdürlüğünce 2005 yılında, Kastamonu Belediyesine çöplük alanıyla ilgili gerekli tedbirlerin alınması gerektiği konusunda uyarıda bulunulduğunu, 08.01.2005 tarihli Kastamonu Orman İşletme Müdürlüğünün bu yazısına sebebin ise 29.07.2005 tarihli tutanak ile belediyeye ait olan ve dava konusu olan yerde çıkan yangın olduğunu; yangının çıkış sebebine bakıldığında, Kastamonu Belediyesinin gerekli tedbirleri almadığının açıkça görüleceğini, 6831 Sayılı Orman Kanunu'nun 112. ve 114. maddelerine göre hesaplanan zararın 219.780,27 YTL olduğunu ileri sürerek; fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydı ile, davalarının kabulü ile, Kastamonu Belediyesinin kusurundan kaynaklanan yangın sonucu oluşan 219,780,27 YTL zararın, yangın çıkış tarihi olan 07.08.2006 tarihinden itibaren işleyecek olan yasal faizi ile birlikte tahsiline karar verilmesi istemiyle, adli yargı yerinde(hakem sıfatıyla) dava açmıştır.

Davalı vekili cevap dilekçesinde, İdari Yargılama Usul Kanunu'nun 2.maddesi gereğince, idari işlemden dolayı meydana gelen zararların tazmini için açılan tam yargı davalarının, idare mahkemesinde görülmesi gerektiğinden bahisle görev itirazında bulunmuş; uyuşmazlığın esasına ilişkin olarak ise; Şehrin 70'li yıllardan bu yana atıklarını depolama amacıyla kullanılan çöp döküm sahasının, aradan geçen zaman içinde şehre yakın bir mevkide kaldığını, etrafındaki ormanlık alanda zamanla ağaçların çoğalmasıyla genişleyerek çöplük tarafından tehdit edilir boyuta geldiğini, bu nedenle belediyelerince çöplük alanında güvenlik tedbirleri sürekli alınmakla beraber, yeni çöp döküm sahaları arayışına girilerek uygun yerlerin araştırıldığını, bu konuda davacı kurumla dava konusu yangından önceki yıllara ait yazışmaların da bulunduğunu; Kastamonu Belediyesi İtfaiye Müdürlüğünün yangın raporuna göre, dava konusu yangının, çöplüğün alt kısmında hangi kişilerce atıldığı belli olmayan çok miktarda araç ve kamyon lastiğinin sıcak ve rüzgarın etkisiyle yanması ve orman fidanlığına sıçraması, hava sıcaklığının 40 - 45 derece civarında olması sebebiyle çıktığını, mücbir sebeplerden dolayı çıkan yangında belediyelerinin kusur ve ihmalinin bulunmadığını savunmuştur.

KASTAMONU ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 20.03.2007 gün ve E:2006/1316, K:2007/121 sayı ile, tüm dosya kapsamının birlikte değerlendirilmesinden, davanın davalı belediyenin dava konusu yerde çöplerin alanını düzelmek için yaptığı müdahale neticesinde tepeden aşağı doğru yuvarlanan çöplerin yangına sebebiyet vermesi sonucunda oluşan zararın tahsili talebinden ibaret olduğu; davalı Belediyenin bir kamu kurumu olduğu, kural olarak işlem ve eylemlerinin kamusal nitelikte bulunduğu, kamu hizmetinin görülmesi sırasında hizmetin hiç veya gereği gibi yerine getirilmediğine ilişkin iddialara dayanan davaların, hizmet kusuruna ilişkin olduğu, bu çerçevede ihtilafların idari yargı yerinde ve idare hukuku kuralları çerçevesinde çözümleneceği gerekçesiyle; açılan davanın yargı yolunun idari yargı yolu olduğunun anlaşılmasıyla mahkemelerinin görevsizliğine karar vermiş, temyiz edilmesi üzerine bu karar Yargıtay 4.Hukuk Dairesinin 27.06.2007 gün ve E:2007/7604, K: 2007/8757 sayılı kararı ile onanmak suretiyle kesinleşmiştir.

Davacı vekili bu kez aynı istemle, idari yargı yerinde dava açmıştır.

KASTAMONU İDARE MAHKEMESİ; 08.02.2008 gün ve E: 2007/500, K:2008/71 sayı ile, 2577 sayılı Kanunun 2. maddesine göre; a) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler, tarafından açılan iptal davaları, b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları, c) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davaların, idari dava olarak sayıldığı; 6831 sayılı Orman Kanununun 08.02.2008 tarihli 26781 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5728 sayılı kanunun 219. maddesiyle değiştirilen 112. maddesinde (Değişik madde: 23/09/1983 - 2896/54 md.) (Değişik madde: 08/02/2008 5728/219 md) "Bu Kanunla yasaklanan; dikiliden ağaç kesilmesi dışındaki fiillerin işlenmesi nedeniyle meydana gelen zarar için ayrıca genel hükümlere göre hukuk mahkemesinde gerçek zarar üzerinden tazminat talebinde bulunulabilir. Gerçek zarar; A) Bu Kanuna aykırılık oluşturulan fiilin konusu orman emvali ağaçtan elde edilmiş ise; fiilin işlendiği yere en yakın orman idaresi satış yerinde söz konusu orman emvalinin bir evvelki yıla ait bilanço döneminde yapılan açık artırmalı satışlarda, aynı cins ve türdeki emval için beliren satışlar ortalamasından, bu tür emvale ait o dönemde yapılmış kesim, taşıma ve istif giderlerinin çıkarılmasıyla elde olunacak birim fiyat üzerinden hesap edilir. B) Fiilin konusu fidan ise; fiilin işlendiği yıl, aynı fidanların her birisinin dikimi ve arazi hazırlanması için hesaplanacak gerçek masraflar ile o yıla kadar kesilen fidanlar için yapılmış bakım giderleri toplamı bir misli fazlasıyla tazmin ettirilir. C) Ormanlardan temin olunan ve değeri para ile ölçülebilecek diğer her türlü orman emvalinin gerçek zarar birim fiyatı ise (A) bendi hükmüne kıyasen hesaplanır. Orman işletme müdürlükleri, görev alanları içerisinde bulunan her ilçe merkezi için ayrı olmak üzere, bu madde hükümlerine göre ormanlardan elde edilebilecek her türlü emval için tazminata esas olacak birim değerlerini, her yılın ikinci ayının yirminci gününe kadar bir cetvel halinde tespit ve tanzim edip bağlı bulunduğu orman bölge başmüdürlüğüne tasdik ettirerek bu cetvelleri ilgili bulundukları ilçelerde belediyeler vasıtasıyla ilan ettirip, derhal birer nüshalarını mıntıkasındaki hukuk mahkemelerine ve bu davaların takip olunacağı kendi birimlerine gönderir. Bu cetveller ertesi yılın ikinci ayının son günü akşamına kadar geçerli sayılır. Tazminatın hesaplanmasında bu cetveller dikkate alınır." Hükmünün, 113. maddesinde (Değişik madde: 23/09/1983 - 2896/55 md.) (Değişik madde: 08/02/2008 5728/220 md) "Bu Kanunla yasaklanan fiilin dikiliden ağaç kesilmesine taalluku halinde ağaç müsadere edilmiş olsa dahi talep halinde hükmolunacak tazminat mahalli rayice göre hesaplanır. Mahalli rayiç; bu kanuna aykırılık oluşturan fiilin işlendiği yere en yakın orman satış istif yerinde, söz konusu orman mahsulü emvalin bir evvelki yıla ait bilanço

döneminde yapılan açık artırmalı satışlarda aynı cins ve türdeki emval için beliren satışlar ortalamasıdır. 112 nci maddenin son fıkrası hükmü bu madde için de geçerlidir." hükmünün, 114. maddesinde (Değişik madde: 23/09/1986 - 2896/56 md.) (Değişik madde: 08/02/2008 - 5728/221 md) "Her türlü orman suçları ile tahrip olunan veya yakılan sahalar için, bu Kanunda yazılı tazminattan başka ayrıca, ağaç cinsine göre cari yıl içindeki mahalli birim saha ağaçlandırma gideri esas tutularak ağaçlandırma masrafına da hükmolunur. 112 nci maddenin son fıkrası hükmü bu madde için de aynen uygulanır. Bu kanunun 112 ve 13'üncü maddeleri ile bu madde hükümleri uyarınca açılacak tazminata ve ağaçlandırma giderine ilişkin davalar hukuk mahkemesinde görülür. Bu davalarda orman idaresi harçtan muaftır." hükmünün yer aldığı; olayda, yanan alanın orman kanununa tabi orman sınırları içerisinde olduğu, çıkan yangın nedeniyle zarar meydana geldiği ve yangının çıkmasına davalı belediyenin neden olduğu iddiasıyla davalı idareden tazminat istendiği ve bu nedenle bakılmakta olan davanın açıldığının anlaşıldığı; bu durumda; yukarıda anılan kanun uyarınca, 6831 sayılı Orman Kanununun özel kanun olması ve bu kanunla yargı yolunun açık olarak düzenlenmesi nedeniyle orman yangınından kaynaklanan tazminat davasının görüm ve çözümünün adli yargı yerlerine (Hukuk Mahkemeleri) ait olduğu tartışmasız olup, yangın nedeniyle doğan zarardan kaynaklanan tazminata ilişkin uyuşmazlığı çözmenin, İdari Yargının görev alanında bulunmadığı gerekçesiyle; davanın 2577 sayılı Kanununun 15/1-a maddesi uyarınca görev yönünden reddine karar vermiş; temyiz istemi Danıştay 8.Dairesinin 15.07.2011 gün, E:2008/5101, K:2011/3725 sayılı kararıyla reddedilerek karar onanmış, karar düzeltme istemi de aynı Dairenin 22.11.2011 gün ve E:2011/6930, K:2011/5867 sayılı kararıyla reddedilmiş ve Mahkeme kararı kesinleşmiştir.

Davacı vekili, 18.12.2011 günlü dilekçesi ile olumsuz görev uyuşmazlığının Uyuşmazlık Mahkemesince giderilmesi yönünde dilekçe vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün Başkanlığında, Üyeler: Mustafa AYSAL, Eyüp Sabri BAYDAR, Nurdane TOPUZ, Sedat ÇELENLİOĞLU, Mehmet Aydan AL ve Metin ULUKANLIGİL'in katılımlarıyla yapılan 2.7.2012 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME:Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, adli ve idari yargı yerleri arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyasının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece, adli yargı dosyası da temin edilmek suretiyle Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mehmet BAYHAN'ın davada adli yargının, Danıştay Savcısı Mehmet AKKAYA'nın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, Kastamonu Orman İşletme Müdürlüğü sınırları içinde kalan Hacıorta mevkii, 78 numaralı bölmede, bölmenin bitişiğinde bulunan belediye çöplüğünden sıçrayan alevlerden dolayı çıktığı ileri sürülen orman yangını nedeniyle oluşan maddi zararın, davalı Belediyenin hizmet kusurundan kaynaklandığından bahisle, tazmini istemiyle açılmıştır.

5393 sayılı Belediye Yasasının "Belediyenin görev ve sorumlulukları" başlıklı 14. maddesinde,

"Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafî ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar";

"Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15. maddesinde "Belediyenin yetki ve imtiyazları şunlardır:

. . .

Katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak.

. . .";

"Gelecek yıllara yaygın hizmet yüklenmeleri" başlıklı 67. maddesinde de;

"Belediyede belediye meclisinin, belediyeye bağlı kuruluşlarda yetkili organın kararı ile park, bahçe, sera, refüj, kaldırım ve havuz bakımı ve tamiri; araç kiralama, kontrollük, temizlik, güvenlik ve yemek hizmetleri; makine-teçhizat bakım ve onarım işleri; bilgisayar sistem ve santralleri ile elektronik bilgi erişim hizmetleri; sağlıkla ilgili destek hizmetleri; fuar, panayır ve sergi hizmetleri; baraj, arıtma ve katı atık tesislerine ilişkin hizmetler; kanal bakım ve temizleme, alt yapı ve asfalt yapım ve onarımı, trafik sinyalizasyon ve aydınlatma bakımı, sayaç okuma ve sayaç sökme-takma işleri ile ilgili hizmetler; toplu ulaşım ve taşıma hizmetleri; sosyal tesislerin işletilmesi ile ilgili işler, süresi ilk mahallî idareler genel seçimlerini izleyen altıncı ayın sonunu geçmemek üzere ihale yoluyla üçüncü şahıslara gördürülebilir" denilmiştir.

Öte yandan, 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 8.2.2008 tarihinde yürürlüğe giren 23.1.2008 gün ve 5728 sayılı Kanunun 217. maddesi ile değişik 110. maddesinin üçüncü fıkrasında,

" . . .

Dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı olarak orman yangınına sebebiyet verenler iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ancak failin yangının söndürülmesine ve etkilerinin azaltılmasına yönelik çabaları veya meydana gelen zararın azlığı göz önünde bulundurularak, verilecek ceza yarısına kadar indirilir. Zararın belirlenmesinde yangın sonucu tamamen yanan ağaç ve ağaççıkların değeri, kısmen yanan ağaç ve ağaççıkların değerinde meydana gelen azalma, alt tabaka orman örtüsünün yanması nedeniyle oluşan zarar ve toprağın humuslu tabakasının yanması nedeniyle meydana gelen verim kaybı dikkate alınır.

. . ."

112. maddesinin birinci fıkrasında,

"Bu Kanunla yasaklanan; dikiliden ağaç kesilmesi dışındaki fiillerin işlenmesi nedeniyle meydana gelen zarar için ayrıca genel hükümlere göre hukuk mahkemesinde gerçek zarar üzerinden tazminat talebinde bulunulabilir

. . .";

114. maddesinde,

"Her türlü orman suçları ile tahrip olunan veya yakılan sahalar için, bu Kanunda yazılı tazminattan başka ayrıca, ağaç cinsine göre cari yıl içindeki mahalli birim saha ağaçlandırma gideri esas tutularak ağaçlandırma masrafına da hükmolunur.

112 nci maddenin son fıkrası hükmü bu madde için de aynen uygulanır.

(Ek fıkra: 23/1/2008-5728/221 md.) Bu Kanunun 112 ve 113 üncü maddeleri ile bu madde hükümleri uyarınca açılacak tazminata ve ağaçlandırma giderine ilişkin davalar hukuk mahkemesinde görülür. Bu davalarda orman idaresi harçtan muaftır"

Denilmiştir.

Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmış; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesinde, idari eylem ve işlemlerden dolayı hakları ihlal edilenler tarafından açılan tam yargı davaları, idari dava türleri arasında sayılmıştır.

Dava, Kastamonu İli, Hacıorta mevkii, 78 numaralı bölmede, 07.08.2006 tarihinde çıkan ve22,4 hektardevlet ormanının yanmasına sebebiyet veren yangının, bölmenin bitişiğinde bulunan belediye çöplüğünden sıçrayan alevlerden dolayı çıktığı iddia edilerek, davalı Belediyenin hizmet kusurundan kaynaklandığı ileri sürülen zararın tazmini istemiyle açılmıştır.

Orman Kanununun 112. maddesinin gerekçesinde de "112. maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda ceza yargılamasında şahsi hak talebi ve tazminat istemine ilişkin usulü hükümlere yer verilmemesi sebebiyle, bu Kanunla yasaklanan; dikiliden ağaç kesilmesi dışındaki fiillerin işlenmesi nedeniyle meydana gelen zararın genel hükümlere göre ve hukuk mahkemelerinden istenebileceği hükme bağlanarak Ceza Muhakemesi Kanunuyla uyum sağlanmıştır" denilmiştir.

Orman Kanunu hükümleri uyarınca yasaklanan ve orman suçu teşkil eden dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı olarak orman yangınına sebebiyet veren şahısların eylemleri nedeniyle ortaya çıkan zararın tazmini istemiyle açılacak olan tazminata ve ağaçlandırma giderlerine ilişkin davaların genel hükümlere göre hukuk mahkemelerinde görüleceği açıktır.

Dava dosyalarındaki bilgi ve belgeler ile yasal düzenlemeler gözetildiğinde, 6831 sayılı Yasanın sözü edilen maddelerinde yer verilen tedbirsizlik ve dikkatsizlik sonucu ormanda yangına neden olunması ve ormana zarar verilmesi eyleminden farklı olarak bu davada Belediyenin çöp depolama hizmetini yürüttüğü sıradaki eyleminden doğan zararın giderilmesi için davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, kamu hizmeti yürüten Belediyenin bu hizmeti yürüttüğü sırada verdiği zararın tazmini istemiyle açılan dava, olayda kamu hizmetinin yöntemine ve hukuka uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin, bu hizmetin yürütülmesinde hizmet kusuru veya başka nedenle idarenin sorumluluğu bulunup bulunmadığının saptanmasını gerektirmektedir. Bu hususların saptanması ise idare hukuku ilkelerine göre yapılabileceğinden, 2577 sayılı Yasa'nın 2/1-b maddesi kapsamında bulunan tam yargı davasının görüm ve çözümünde idari yargı yeri görevli bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Kastamonu İdare Mahkemesi'nin 08.02.2008 gün ve E: 2007/500, K:2008/71 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 2.7.2012 gününde Üye Nurdane TOPUZ'un KARŞI OYU ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

AZLIK OYU

Dava, Kastamonu Orman İşletme Müdürlüğü sınırları içindeki bölmenin bitişiğinde bulunan belediye çöplüğünden sıçrayan alevlerden dolayı çıktığı ileri sürülen orman yangını nedeniyle oluşan maddi zararın tazmini istemiyle açılmıştır.

6831 sayılı Orman Kanunu'nun 112. maddesinde yer alan, bu Kanunla yasaklanan; dikiliden ağaç kesilmesi dışındaki fiillerin işlenmesi nedeniyle meydana gelen zarar için ayrıca genel hükümlere göre hukuk mahkemesinde gerçek zarar üzerinden tazminat talebinde bulunulabileceği ve 114. maddesinde yer alan, her türlü orman suçları ile tahrip olunan veya yakılan sahalar için, bu Kanunda yazılı tazminattan başka ayrıca, ağaç cinsine göre cari yıl içindeki mahalli birim saha ağaçlandırma gideri esas tutularak ağaçlandırma masrafına da hükmolunacağı, Kanunun 112 ve 113 üncü maddeleri ile bu madde hükümleri uyarınca açılacak tazminata ve ağaçlandırma giderine ilişkin davaların hukuk mahkemesinde görüleceği hükümleri gözetildiğinde, açılan davanın adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği oyu ile karara katılmıyorum. 2.7.2012

ÜYE

NURDANE TOPUZ